

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 526/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Dudítša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Peter Havlík advokátskou kanceláriou s. r. o., Damborského 13, Nitra, IČO 50 361 864, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Havlík, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 25 C 116/2016-351 z 29. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého rozhodnutia vyplýva, že spoločnosť Poľnohospodárska Pôda s. r. o. v postavení žalobcu sa domáhala proti sťažovateľovi v postavení žalovaného v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 25 C 116/2016 a na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 7 Co 188/2019 určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti [REDAKOVANÉ]. Konanie sa skončilo procesným úspechom sťažovateľa, ktorému bola priznaná náhrada trov konania v plnom rozsahu.

3. Na základe právoplatného rozhodnutia súdu o nároku sťažovateľa na náhradu trov konania okresný súd uznesením č. k. 25 C 116/2016-323 z 15. marca 2021 uložil žalobcovi povinnosť

nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 303,37 eur. Okresný súd pri výpočte sumy jedného úkonu právnej služby postupoval v zmysle § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a za tarifnú hodnotu vecí na účely určenia základnej sadzby tarifnej odmeny za poskytovanie právnych služieb považoval kúpnu cenu dohodnutú v kúpnej zmluve č. 2015/6/C26 uzatvorenej medzi žalobcom a sťažovateľom 18. júna 2015, a nie reálnu cenu nehnuteľnosti určenú znaleckým posudkom v sume 23 254,29 eur.

4. Sťažovateľ podal proti predmetnému uzneseniu sťažnosť, v ktorej namietal, že hodnota sporu bola v čase prevzatia právneho zastúpenia právnym zástupcom sťažovateľa v sume 23 254,29 eur, a nie vo výške 900 eur, z ktorej vyšší súdny úradník pri určení výšky trov právneho zastúpenia vychádzal.

5. Napadnutým výrokom II rozhodnutia okresného súdu č. k. 25 C 116/2016-351 z 29. apríla 2021 bola sťažnosť sťažovateľa zamietnutá. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia súd poukázal na stanovisko občianskoprávneho grémia okresného súdu zo 16. septembra 2020, ktorým okresný súd ustálil svoju rozhodovaciu činnosť týkajúcu sa tarifnej hodnoty sporu v obdobných veciach s poukazom na rozhodnutie ústavného súdu č. k. I. ÚS 544/2019 z 28. júla 2020.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľ podal túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Okresný súd podľa sťažovateľa vec nesprávne právne posúdil a vychádzal z nesprávne zisteného skutkového stavu, keď v posudzovanom prípade vo veci určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v rozpore so zákonom a v rozpore s judikatúrou najvyšších súdnych autorít Slovenskej republiky, ako aj v rozpore s právnym názorom ústavného súdu vychádzal pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny zo sumy kúpnej ceny svojvoľne určenej žalobcom v absolútne neplatnej kúpnej zmluve uzatvorenej medzi stranami sporu 18. júna 2015, t. j. vo výške 900 eur, pričom právne zastúpenie sťažovateľa začalo až v roku 2017.

b) V predmetnej veci sa žalobca domáhal určenia vlastníckeho práva k predmetu sporu, ktorého hodnota je v zmysle ustálenej judikatúry peniazmi ocniteľná a bola v čase iniciovania sporu, ako aj v čase prevzatia právneho zastúpenia sťažovateľa okresnému súdu a stranám sporu známa a preukázaná. Hodnota predmetu sporu nebola medzi stranami sporná a žalobca túto nerozporoval. Hodnota predmetu sporu bola určená na základe znaleckého posudku č. 191/2015, ktorý vypracovala ÚEOS – Komercia a. s. 13. júla 2015, v sume 23 254,29 eur a táto reálna hodnota predmetu sporu mala byť určená ako hodnota sporu.

c) Z uvedeného vyplýva, že okresný súd v rozpore s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj s judikatúrou ústavného súdu (I. ÚS 119/2012, II. ÚS 478/2014, IV. ÚS 583/2018, I. ÚS 84/2020) vychádzal z nesprávnej výšky základnej sadzby tarifnej hodnoty v konaní o určenie vlastníckeho práva. Súd napadnutým rozhodnutím v rozpore so zákonom a v rozpore s vykonaným dokazovaním vychádzal z nesprávnej výšky základnej sadzby tarifnej hodnoty napriek skutočnosti, že v čase prevzatia právneho zastúpenia sťažovateľa bola hodnota predmetu sporu jednoznačne

preukázaná, stranám sporu a súdu známa a nesporná a určená na základe znaleckého posudku v sume 23 254,29 eur.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Napadnuté uznesenie sťažovateľ považuje za arbitrárne z dôvodu, že pri určovaní výšky náhrady trov konania sa malo vychádzať z reálnej hodnoty nehnuteľnosti, a nie z výšky kúpnej ceny dohodnutej v kúpnej zmluve, v dôsledku čoho došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa označených v záhlaví tohto uznesenia.

8. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

9. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

10. Ústavný súd skúmal, či sa okresný súd odchýlil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého uznesenia s ústavou, listinou a dohovorom.

11. Z napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, že vyšší súdny úradník pri určovaní základnej sadzby tarifnej odmeny jedného úkonu právnej služby vychádzal z kúpnej ceny nehnuteľnosti dohodnutej v kúpnej zmluve uzatvorenej medzi stranami sporu 18. júna 2015. Kúpna cena bola dohodnutá vo výške 900 eur. Právne zastúpenie sťažovateľa začalo až v roku 2017.

12. Okresný súd v napadnutom uznesení uzavrel, že sťažnosť sťažovateľa v pozícii žalovaného je nedôvodná, pretože občianskoprávne grémium okresného súdu na svojom rokovaní 16. septembra 2020 v súvislosti s nálezom ústavného súdu č. k. I. ÚS 544/2019 z 28. júla 2020 korigovalo svoje predchádzajúce stanovisko tak, že súd má pri výpočte hodnoty za jeden právny úkon právnej služby vo všetkých sporoch, kde Poľnohospodárska Pôda s. r. o. vystupuje v pozícii žalovaného, ale aj žalobcu, pretože ide o obdobnú situáciu, vychádzať z hodnoty nehnuteľnosti, ktorá bola dohodnutá v kúpnych zmluvách uzavretých medzi ňou ako kupujúcou a fyzickou osobou ako predávajúcou.

13. Ústavný súd konštatuje, že ústavnú sťažnosť je potrebné odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

14. O zjavnú neopodstatnenosť ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú ústavnú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia

označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014, III. ÚS 45/2019).

15. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojene kráľovstvo z 23. 9. 1997).

16. Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/08) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Vo všeobecnosti platí, že pochybenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahuje samo osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vedľajšej vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 31/04, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

17. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmavať ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06), čo však nie je prípad sťažovateľa.

18. Ústavný súd konštatuje, že spornou skutočnosťou v danom prípade je hodnota predmetu sporu (tarifná hodnota), z ktorej sa vypočítala základná sadzba tarifnej odmeny. Okresný súd pri určovaní výšky náhrady trov konania nevychádzal z tarifnej hodnoty, ktorá zodpovedá všeobecnej hodnote nehnuteľnosti určenej znaleckým posudkom, ale zo sumy dohodnutej v kúpnej zmluve medzi žalobcom a sťažovateľom.

19. Okolnosti prípadu sú ústavnému súdu z jeho činnosti známe, keďže práve na nich bol vo viacerých prípadoch iných sťažovateľov založený záver o zásahu do základných práv a slobôd

už pri preskúmaní ústavnosti rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 225/2019, I. ÚS 457/2019, II. ÚS 210/2019, II. ÚS 577/2018).

20. Ústavný súd konštatuje, že sporná kúpna zmluva poskytovala z hľadiska (vtedajšej) hodnoty predmetu sporu určitý návod na to, aby si strany sporu mohli pred začatím súdneho sporu vytvoriť predstavu o nákladnosti vedenia sporu. Za týchto okolností by bolo proti logike a v rozpore s princípmi spravodlivosti prisvedčiť takej interpretácii, v zmysle ktorej by sa tarifná hodnota, z ktorej sa vypočítava základná sadzba tarifnej odmeny pre advokáta, určila z reálnej ceny nehnuteľnosti, keďže v takom prípade by z nej sťažovateľ na trovách konania v podstate profitoval (obdobne sp. zn. I. ÚS 544/2019).

21. Závery, ku ktorým okresný súd dospel v napadnutom uznesení, tak nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne). Okresný súd sa s námietkami sťažovateľa formulovanými v podanej sťažnosti vysporiadal ústavne udržateľným spôsobom.

22. Ústavný súd konštatuje, že závery vyplývajúce z napadnutého uznesenia okresného súdu nie sú ústavné neudržateľné. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom.

23. Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd je toho názoru, že napadnuté uznesenie okresného súdu nemá takú intenzitu, že by to znamenalo zásah do označených práv sťažovateľa. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa smerujúcu proti uzneseniu okresného súdu č. k. 25 C 116/2016-351 z 29. apríla 2021 odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

24. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2021

Libor DUĽA
predseda senátu